

CATALUNYA SOCIAL

Any X. Núm. 448

Un any, 12 ptes. — Núm. solt, 25 cts.

18 gener de 1930

PUBLICACIÓ
SETMANAL

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ
DURAN I BAS, 11-BARCELONA

APARTAT 1036
TELÈF. 17605

Sant Ramon de Penyafort

Pintura de Fra Bartolomeo della Porta en una lluneta del Convent de Sant Marc de Florència

(Dibuix de Joaquim Renart)

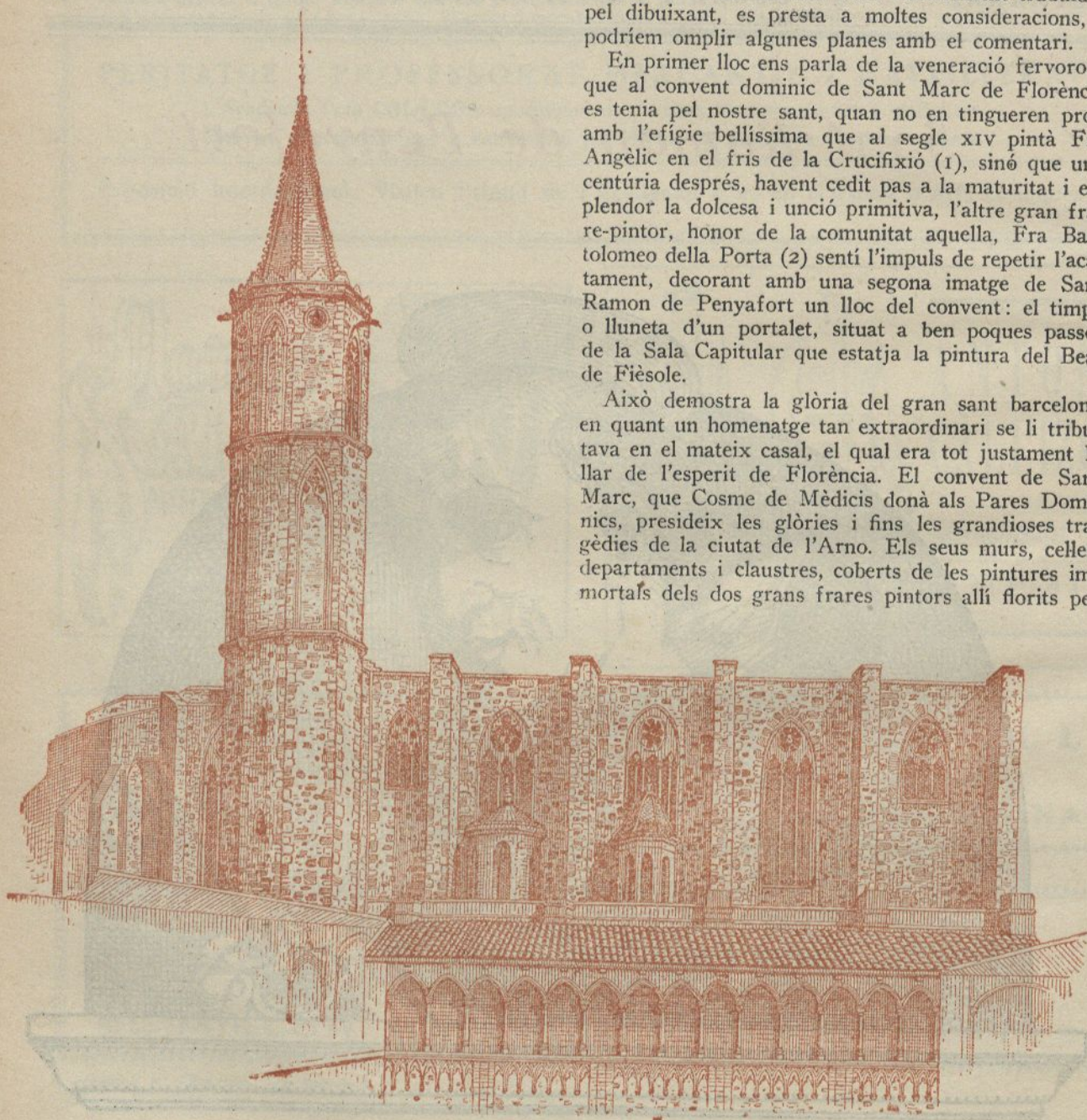
La diada de Sant Ramon de Penyafort

S'escaurà dijous pròxim, 23, la festivitat de qui fou per segles Patró de Barcelona, preclar Canonista i Penitencier, Sant Ramon de Penyafort, que la nostra revista té per Patró i Seny Guiador. Els qui vulguin acompanyar-nos, podran participar de la Missa dels redactors, amb comunió, que es dirà a les vuit del matí a la capella del sepulcre, a la Seu. Allà mateix, a les onze, es cantarà un solemniàl ofici, i serà molt agraïda l'assistència.

Nostre bon amic i devot del sant, l'artista ben estimat En Joaquim Renart, ha fet expressament per a CATALUNYA SOCIAL el dibuix que exorna la primera plana del present número, còpia a ploma de la pintura de Fra Bartolomeo a una lluneta d'un portal, en el convent de Sant Marc de Florència, que representa Sant Ramon de Penyafort amb l'hàbit dominicà i portant la clau símbol de la seva condició de Mestre de Penitència. Aquesta pintura, tan hàbilment transcrita, on la plenitud del Renaixement, la gràcia i robustesa han estat valentament traduïdes pel dibuixant, es presta a moltes consideracions, i podríem omplir algunes planes amb el comentari.

En primer lloc ens parla de la veneració fervorosa que al convent dominic de Sant Marc de Florència es tenia pel nostre sant, quan no en tingueren prou amb l'efígie bellíssima que al segle XIV pintà Fra Angèlic en el fris de la Crucifixió (1), sinó que una centúria després, havent cedit pas a la maturitat i esplendor la dolcesa i unció primitiva, l'altre gran fra-re-pintor, honor de la comunitat aquella, Fra Bartolomeo della Porta (2) sentí l'impuls de repetir l'acatament, decorant amb una segona imatge de Sant Ramon de Penyafort un lloc del convent: el timpà o lluneta d'un portalet, situat a ben poques passes de la Sala Capitular que estatja la pintura del Beat de Fièsola.

Això demostra la glòria del gran sant barceloní, en quant un homenatge tan extraordinari se li tributava en el mateix casal, el qual era tot justament la llar de l'esperit de Florència. El convent de Sant Marc, que Cosme de Mèdicis donà als Pares Dominics, presideix les glòries i fins les grandioses tragèdies de la ciutat de l'Arno. Els seus murs, cel·les, departaments i claustres, coberts de les pintures immortals dels dos grans frares pintors allí florits per

L'església conventual de Santa Caterina de Barcelona (enderrocada en 1837) on estigué dipositat el cos de Sant Ramon de Penyafort des de la seva mort, 1275, fins a l'any de la crema dels convents, 1835

Dibuix de Pau Rigalt, tret de l'obra Los religiosos en Cataluña durante la primera mitad del siglo XIX por Cayetano Barraquer y Roviralta, Canónigo Chantre de Barcelona

singularíssim privilegi, i totes les altres joies i records que aplega aquell admirable edifici, ens parlen dels Mèdicis, de Fra Angèlic i Fra Bartolomeo, de Sant Antonino, prior de Sant Marc i Arquebisbe de Florència, de Michelozzo, de Ghirlandaio, de Poliziano, de Pico della Mirandola... i ens evocuen també la figura terrible i punyent de Fra Girolamo Savonarola.

I allí, en aquell jardí il·lustre, centre de cultura, d'art i d'esperit, que és el rovell de l'ou de la tradició florentina, que és — es pot ben dir — un dels indrets de més brillantor de la història de la civilització europea, un dels fogars del Renaixement, allí el nostre sant barceloní hi és recordat i honorat amb doble testimoni. I el nom de la pàtria de Sant Ramon de Penyafort és posat en lletres d'honor per les mans d'un sant. Lliçó admirable en la qual la nostra gent ha d'aprendre quin és el camí del veritable europeisme.

Donem grans mercès a l'intelligent dibuixant, sota la direcció del qual, si Déu vol, cada any anirem posant en aquesta diada alguna peça per a formar, en la mesura de nostra modèstia, una petita iconografia raymundiana.

L'altre gravat d'aquest número representa l'enderrocada església del monestir barceloní de Santa Caterina, fundat per Sant Ramon de Penyafort, que és allí on visqué el Confès de Reis i de Papes la major part de la seva quasibé centenària vida, allà on morí el dia 7 de gener de 1275, i on estigué el seu cos sepultat, convergint-hi l'ardent veneració del poble fins l'any vergonyós de 1835, en què l'església bellíssima, que havia fet construir el Rei D. Jaume, fou saquejada per les turbes, essent a l'any següent enderrocat en fred el temple, el claustre i tot el convent per "*inútil, innecesario y estorbo a la belleza, suntuosidad*", etc. (?). Ja en parlarem un altre dia, en retreure un dels exemples més tristos i de major oprobí, de l'*experiència volteriana a Catalunya* (3). Avui la grisa i lletja vulgaritat del mercat de Santa Caterina emplena el buit de la que fou anomenada "la Catedral dels convents", per les seves dimensions grandioses i que era, per l'època en la qual fou construït, un dels temples de major interès artístic de Barcelona.

El dibuix és tret de l'obra famosa del Canonge Barraquer. En altres anys, si Déu vol, donarem també altres notes sobre Santa Caterina, essent just que en propagar el record de Sant Ramon de Penyafort, es perpetui també l'enyorança de la seva enderrocada casa.

Altres record d'especial sentiment ha de portar aquesta secció, en fer constar la testificació de la més sincera gratitud a l'Illm. i Rvdm. Dr. D. Josep Miralles i Sbert, qui deixa la nostra diòcesi havent estat nomenat Arquebisbe titular i Bisbe de Mallorca. El nom del Bisbe Dr. Miralles anirà per sempre unit al culte de Sant Ramon de Penyafort. A la seva iniciativa es deuen les mesures adoptades per a fer cessar la fosquedat de la capella del sepulcre, que donaren per resultat la instal·lació d'unes llànties elèctriques, i començaren la sèrie d'actes i reformes que constitueixen la restauració del culte popular a la relíquia del sant, massa oblidada durant llarg temps. No solament va promoure el Dr. Miralles i Sbert

tot aquest moviment, sinó que ell mateix — és hora de dir-ho — hi ajudà amb la seva cooperació econòmica — participant amb dàdiva amagada — al sosteniment de l'oli de les llànties instal·lades després per la pietat popular. Que Sant Ramon de Penyafort beneeixi, ajudi, protegeixi i mai no desempari al zelós, virtuós i abnegadíssim prelat. No podem dir res més avui per avui.

Als devots de Sant Ramon de Penyafort no passaran desapercebudes les obres d'embelliment dutes a terme a la capella i al sepulcre, per iniciativa i sota la direcció del Canonge posseïdor d'aquella, l'Ardiaca del Capítol, Dr. D. Joan Moreno. El sarcòfag es veu destacant-se de la paret del fons per haver estat tret a la biga blandonera i el drap que en penjava. El sepulcre apareix policromat i daurat; una taula decorada entre les columnes posteriors aïlla de la sagristia la capella; la figura jacent del sant també ha estat policromada: les llànties han estat avançades per tal de deixar expedita la silueta del monument. Cal agrair al Dr. Moreno el zel per la netedat i ornament d'aquest lloc tan preciós i venerable, i quan el temps haurà posat el vel de la patina a la riquesa dels ors d'avui una nova suavitat avalorarà la reforma feta. Tot sigui a major honra de Sant Ramon de Penyafort.

Una de les millores que actualment tenen en estudi els devots és el fer que les llànties elèctriques puguin cremar sempre, de més a més de les llànties d'oli. Ja en donarem oportú compte als amics i subscritors.

Donarem compte, ara, de les quantitats rebudes després de la nostra crida per a sufragar les despeses de la festa i de l'oli per les llànties:

J. M. i S., Prev.	25 ptes.
Anònim (per la festa).	25 "
Anònim (per les llànties).	25 "
I. M. i M. (Igualada).	50 "
J. R.	5 "
A. I.	25 "

Grans mercès a tots — i d'una manera especial al primer dels donants, perquè aquest acte en les presents circumstàncies té un mèrit molt més gran — i Déu Nostre Senyor i Sant Ramon de Penyafort els ho paguin a tots amb abundor de gràcies, amb esplet de benediccions. Així sia.

R. R.

(1) CATALUNYA SOCIAL, núm. 296, 22 gener 1927.

(2) Baccio della Porta, artista florentí (1475-1517), deixeble de Leonard de Vinci, influït per les predicacions de Savonarola, prengué l'hàbit dominicà sota el nom de Fra Bartolomeo. "Devingut monjo restà pintor, i el seu art consagrat a Déu es complagué en agrupar al voltant de la Verge sants i santes amb les quals s'afirmen una sinceritat greu i calmada, i un bell sentit de l'harmonia" (Carletta Dubac, al *Dictionnaire des Connaissances Religieuses*). Es un dels grans mestres de l'apogeu del Renaixement, i un especial pintor de la Mare de Déu, i mereix l'honor d'haver inspirat al mateix Rafael. La seva obra principal és l'Aparició de la Verge a Sant Bernat, a l'Acadèmia de Florència, però tal volta la més divulgada és el retrat, ple de caràcter i d'estranya energia, del seu amic i orientador Fra Geroni Savonarola.

(3) *Voltaire a Catalunya*. CATALUNYA SOCIAL, núm. 375, 4 agost 1928.

A Sant Ramon de Penyafort

PREGÀRIA

La mà en els ferros, els genolls en el graó, oh Sant, els nostres ulls davant del vostre vas sepulcral, i el nostre cor davant de la vostra ànima immortal benaurada

us encenen el ciri crepitant de l'oració neguitosa cremant de neguit i degotant cera de llàstima, perquè també crema i es fon la nostra entranya castigada per la dolorosa constricció.

I que passi aquesta constricció, que fugi de pressa com núvol estiuenc, o com ala d'ocell que a punt de tardor s'entorna als sorralles del Migdia.

Que passi; això amb humil pietat, front i llavis en terra, oh, Baró i Doctor racional, amic dels nostres avis, per intercessió vostra

demanat hem al Pare qui creà totes les tribus, races i famílies de la terra humana; al Pare, en la ment del qual fou també engendrat

el poble, en el qual florí la vostra planta, roser, sant roser, joia i llum olorosa del jardí,

sis cents anys perfumant, de pares a fills, de nés a renés, les gèneres amb l'esperit de vostra santedat fins omplir vostra olor encara avui els narius; per això als voltants de la vostra capella l'aspirem avui amb més dalit

perquè és l'única essència d'olor que ens pot retornar els sentits, en el desmai, i en les ànsies,

l'únic que ens pot airejar el pit i esbatanar els encogits pulmons a tota amplada de l'oreig matinal.

Aquí és el missatge que en pergami segellat possem en vostres mans mitjanceres: respirar.

Respirar, Déu i Senyor nostre! No és pas que defugim la lluita i la prova.

Per això som al món, milícia de cristians. Però fins per l'asceti cal l'aire atmosfèric. Respiren l'apòstol, l'atleta i el màrtir.

I si és hora de pau, ningú no vol, ningú no estima la pau tant com nosaltres. Són de pau sobre pau nostres esperances. I no altra cosa hem escogit, sinó cogitacions de pau.

Hem lliurat de bon cor el mantell, quan ens volien pendre la túnica. Hem anat dues mil passes lluny amb qui ens obligava a caminar-ne mil, i no ens hem apartat de qui volia manllevar-nos.

I cap mal ús no volem fer-ne de la pau. La llibertat la volem per a oferir-la a Crist. Si no és digna de Crist la llibertat, que no vingui.

Feu, oh Sant, que al davant nostre i vostre, s'abraçin i es donin l'òscul de germans l'àngel de la pau i l'àngel de la justícia.

Ja sabeu vós el que ens convé, i escolteu la sincera pregària. Abans de demanar-ho "*ja sap el nostre Pare les coses que hem menester*".

Hi ha un sant per a cada moment, segons alta Providència. I vós sou el sant del moment nostre. Baró de lleis i baró d'Església, *vós teniu la clau a la mà*. Aquí heu viscut, aquí moríreu, entre nosaltres, compartint glòries i plorals, fredors i incendis, fervors i obscuritats. Sis centúries el vostre cos beneït ens fa companyia.

Monstra te esse Patrem! Us eren confidents i amigues les dues més altes potestats, oh Confés de Reis i de Papes. Vostra intercessió és d'una escaiença oportuna i providencial. Digneu-vos insuflar les inspiracions de pau en aquells qui han d'escoltar-les.

I, si ens convé, feu bufar el vent del miracle, aquell vent qui us féu lliscar, sense vaixell ni navili, sobre les verdes onades, des de l'illa sotmesa a un arbitrari rampell, fins al port de salut on esperava a l'home d'Església la seguretat triomfal i pacífica.

R. RUCABADO

Subsidi per a les famílies nombroses

La Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvi fa públic que havent estat expressament delegada pel Ministeri de Treball i Previsió, per Reial Ordre de 27 d'agost darrer, per al pagament dels subsidis que l'Estat concedeix a les famílies nombroses, ha organitzat un servei gratuït per a la tramitació dels expedients de sol·licitud i pagament dels susdits subsidis.

Tenen dret al subsidi de famílies nombroses, els pares de famílies obreres que viuen exclusivament d'un salari o jornal i que no gaudeixin d'un ingrés anual superior a sis mil pessetes, tenint al seu càrrec de vuit fills en avant.

L'import d'aquests subsidis és proporcional al nombre de fills, corresponen a les famílies de 8 fills, 100 pessetes anuals; a les de 9 fills, 150 pessetes; a les de 10, 200; a les d'11, 250; a les de 12, 300; a les de 13, 375; a les de 14, 500; a les de 15, 600; a les de 16, 700; a les de 17, 850, i a les de 18 fills o més 1.000 pessetes anuals.

A més d'aquests subsidis les famílies nombroses que els obtinguin gaudiran d'altres diverses avantat-

ges, com matrícules gratuïtes en establiments d'ensenyança oficial.

La Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvi, en el seu servei de subsidis per a les famílies nombroses cuida gratuïtament de tramitar les instàncies i realitzar els pagaments, una vegada resolt els corresponents expedients.

Per a utilitzar aquest servei els pares de famílies nombroses deuen personar-se a la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvi que a l'Oficina Central (Via Laietana, 56, A.); a la província de Barcelona, les Sucursals d'Arenys de Mar, Badalona, Berga, Calella, Canet de Mar, Granollers, Hospitalet del Llobregat, Igualada, Manresa, Molins de Rei, Rubí, Sabadell, Sant Celoni, Sallent, Súria, Vich, Vilafranca del Penedès i Vilanova i Geltrú; a la província de Balears, les sucursals d'Inca, Lluçmajor, Maó, Manacor, Palma de Mallorca i Sòller; a la província de Girona les Sucursals d'Arbúcies, Banyoles, Blanes, Figueres, Girona, La Bisbal, Olot, Palafrugell, Palamós, Port-Bou, Ripoll, Sant Feliu de Guíxols, Sant Joan de les Abadesses, Santa Coloma de Farnés i Torroella de Montgrí; a la província de Lleida, les sucursals de Balaguer, Cervera, Lés, Viella, Lleida, Seu d'Urgell, Sort, Tàrraga i Tremp; i a la província de Tarragona, les Sucursals de Reus, Santa Coloma de Queralt, Tarragona, Tortosa i Valls.

En la santa mort de D. Manuel Raventós

Acaba de traspasar d'aquesta vida aquest gran home, el capvespre del dia 11 de gener, amb una mort gairebé sobtada, i tothom s'ha afanyat a dir la seva paraula d'elogi i admiració, no pas d'aquella manera convencional i consuetudinària amb què es diuen tantes vegades, sinó coralment i ben sincera. Les lloances que s'han dit són moltes i variades, perquè realment eren múltiples i pòllens les qualitats del finat, tant les personals com les pròpies de la vida familiar i pública. Potser la característica més vistenta de D. Manuel, almenys pels qui el tractaven amb certa intimitat, era una acumulació de grans qualitats i d'ordres molt diversos, que poquíssimes vegades es troben en una sola persona. Algunes, com és ara les seves aptituds de ciència pura, i les aficions literàries que roden per un món tan diferent, seran conegudes de molt pocs. Tantes qualitats, tan intenses i tan contraposades, potser ens donarien també la raó dels defectes que tenia, com tota persona humana.

La nostra revista sent necessitat de dir també la seva paraula, no solament per virtut de justícia i tribut d'agraïment, sinó també, i molt principalment, per zel d'apostolat. No es presenten gaires homes de la categoria social de D. Manuel Raventós que puguin ésser oferts a tot el poble cristià com un argument d'apologetica viva, sempre més eficaç que totes les raons purament doctrinals. Encara que no s'ha amagat el caire religiós d'aquesta figura eminent, tampoc ha estat ponderat generalment amb el relleu que li pertoca. Per altra part aquesta qualitat és la més adient amb el caràcter de la nostra revista. Afirmem, doncs, que la qualitat més profunda i essencial de D. Manuel Raventós ha estat la seva religiositat, un esperit cristià íntegrament evangèlic, solidíssim, i de transcendència eficaç, en tota la seva actuació personal, familiar i pública. Sigui aquest el nostre humil elogi davant de Déu i dels homes, i una predicació sacerdotal de cristiana edificació.

* * *

La lloança profunda i senzilla que la Sagrada Escripura fa dels grans homes religiosos, és la de què caminaven en la presència de Déu. Sigui'ns lícit de pendre aquesta fórmula com molt apropiada a la cristiandat patriarcal de D. Manuel Raventós. En totes les coses, tantes, tan grans i tan humanes, que va realitzar en la seva vida, posava com fonament primer i com fi darrer a Déu Nostre Senyor, segons tots els atributs que fan referència a la vida dels homes: Déu Creador i Senyor absolut de totes les coses; Déu Provident, força primera i essencial de totes les nostres accions; Déu Glorificador i suprem Beatitud de les creatures racionals en un altre món de vida més perfecta i eterna.

Els qui el coneixien i tractaven amb alguna freqüència no podien dubtar que Déu era la raó total de la seva vida, i la llum que desfeia als seus ulls les tenebres del món que envolten a tots els qui s'aturen en les creatures. No és pas que repetís *opportune* i *importune* frases rebregades de pietat rutinà-

ria, però tenia gust de parlar científicament de la filosofia i de la teologia fonamental que donen la concepció divina de l'univers i sabia escoltar com un infant la saviesa evangèlica orientadora seguríssima de la vida. Bé ho demostraven les seves accions sempre dretureres i plenes, més encara que d'energia física, d'una gran força moral i religiosa.

Símbol de la compenetració que la pietat cristiana tenia amb tota la seva vida industrial i comercial fou un llibret que, després de molts tanteigs personals, estampà per tots els homes de negocis, i que després la nostra casa editorial adoptà com cosa pròpia amb el títol d'*Agenda del cristià*. En ell hi ha el calendari, la llibreta de notes, el dietari de caixa, el registre de direccions i lloc per apuntar totes aquelles dades que hom necessita en el tràfec de cada dia; però hi ha també un breu i sucós devocionari pràctic amb l'exercici del cristià, manera d'oïr la missa, de confessar i combregar, amb formularis de les més ordinàries devocions. Així el treballador i el cristià queden ben articulats en una sola persona.

El preciós llibre de Beaudenon *La Humilitat educadora de les virtuts*, ha corregut fent un gran bé en la nostra terra gràcies al bon sentit espiritual i a la generositat de D. Manuel Raventós. Llegint-lo primer en el seu original francès, se'n va enamorar, i va pagar totes les despeses de traducció i estampació. Motls mesos seguits va portar-lo sempre a la butxaca, llegint-lo, meditant-lo i fent-lo conèixer als qui eren capaços de comprendre aquella alta saviesa evangèlica, que no solament no destorbava les seves activitats humanes sinó que els donava el més sòlid fonament.

Perquè pocs són els que entenen les coses d'una manera tan justa, la vida industrial i comercial de D. Manuel Raventós era un enigma per a la major part dels homes de negocis. Quan havia vençudes les grans dificultats, i els resultats econòmics convertien en realitats els ideals més falaguers; en aquell punt tan desitjat pels joves negociants en què no queda altra feina que la de col·locar bé capitals abundosos i ben guanyats; ell començava a desentendre's de les empreses fàcils per començar-ne d'altres més difícils que les primeres, i que, segons parers de prudència materialista, podien comprometre els èxits assolits amb tants afanys. ¡Qui no havia sentit reticències o franques desaprovacions de gestes arriscades, esbojarrades! Dins, però, d'aquell dissentiement econòmic, endevinaven en tots una mena de respecte per possibles raons d'un ordre en què ells no podien entrar.

Sense voler negar ni disminuir gota la part deguda al temperament natural, valent i agosarat com pocs n'hi hagi, creiem que en el fons del fons hi havia realment aquella concepció divina de les coses que canviava els valors ordinaris de l'economia humana. Per a D. Manuel Raventós el primer valor humà era el treball personal, no mirat principalment en ordre al resultat material del negoci, sinó encarat amb el fi suprem de la vida. Proves d'això n'eren la generositat amb què donava grans quantitats com qui no fa res que s'ho valgui; la por que tenia a

la riquesa com corruptora del caràcter i ferment de descomposició familiar i social; el propòsit eficaç de lligar i comprometre la vida dels seus fills en empreses que reclamessin grans cabals i esforç personal; i, per donar una nota pràctica que tots la comprenguin, el posar en els seus llibres com primera partida del seu pressupost de despeses, ço que ell en deia el pressupost de Déu. Aquest pressupost de Déu era ubèrrim, tal que molts negociants el tindrien per un bon tant per cent. Segonament, era estudiat amb tanta atenció com l'obra més important: en què s'esmerçaria, per quins medis, i com més secretament millor. No podia tolerar que ningú li donés les gràcies pel que feia en el sentit de religió i obres bones: era el pressupost de Déu, més obligat que no pas cap altra obligació.

Tenim proves encara més directes. D. Manuel era home de meditació, no sols filosòficament parlant, com ho demostraven les seves converses i les seves lectures, sinó principalment de meditació religiosa. Feia meditació, i la feia amb la ploma als dits, prova de l'esforç, que hi posava, i de l'afany de precisar els conceptes, que solen restar molt boirosos i esfumats quan no es formulen amb la paraula parlada o escrita. Entre els seus papers han de quedar vertaders tresors espirituals que, si es publicaven, com fóra de desitjar, ens donarien les notes més essencials i autèntiques del seu esperit. Veuríem allí com arribava fins a la visió de les veritats més profundes, i sobretot, veuríem com el concepte sintètic que tenia de Déu era el que va donar-nos Nostre Senyor Jesucrist quan ens presentà a Déu com a Pare. La divina paternitat atreia fortament la contemplació d'aquest home singular, que, sota les aparències reals d'una força heroica, tenia un moll dolcíssim d'amor tendre i efusiu. Tenia planejat un llibre sobre aquesta veritat evangèlica, del qual penssem que va desistir quan el P. Jaume Nonell va publicar el seu opuscle *Pare Nostre qui estau en lo cel*.

Feia anyalment els Exercicis de Sant Ignasi, generalment tot sol o amb algun dels seus fills, recollit a la Cova de Manresa. En tenia prou d'una conversa diària amb un bon director — mentre visqué el P. Nonell, aquest era el preferit — per passar les quatre hores d'oració ben aprofitades. L'ascètica ignasiana, activa i heroica, profunda i claríssima, s'avenia molt bé amb el tremp del seu esperit, i en la seva joventut havia sentit tots els agosaraments apostòlics que bateguen en la contemplació del Regne de Crist. Posat prematurament en la direcció de casa seva per la mort dels seus pares, el seu apostolat entrà per altres viaranyes més humans i no tan directes; però d'una intenció molt recta, d'una estratègia més complicada i d'una eficàcia ben provada en l'experiència quotidiana en el tracte amb tota mena de gent.

Per no allargar més aquestes notes rapidíssimes, que demanarien copioses ampliacions, retreurem, com darrera prova del seu esperit essencialment religiós, les circumstàncies de la seva mort.

Feia temps que sovintejaven els atacs de cor, de vegades amb una violència esglaiadora. Ningú no reflexionava més que ell en aquestes escomeses alarmanants, ni les acceptava amb major consciència de la fatal realitat. Esmenem la paraula *fatal*, que per ell no tenia sentit, i omplim-la per aquesta altra plenament cristiana: *providencial*. Amb cada atac veia

venir la mort, i la mort era Déu, era el Pare, que venia a pendre-li la vida corporal per a donar-li aquella "major naixença" d'En Maragall. I deia dolçament amb paraules esbotzades per l'ofec: "Preneu-me, Senyor. Si no és en aquest atac, serà en un altre. Accepto de bon grat que sigui aquest, i si no, aquell que més us agradi a Vós." "Ara és — va dir-li la veu amorosa i valenta de la seva esposa, la vesprada del dia 11 — aquí tens el Sant Crist, estima a Nostre Senyor." Ell va fer que sí amb el cap, i morí *in osculo domini*. No hi hagué temps per rebre els darrers sagraments, però podem ben dir que sempre els tenia rebuts, per la freqüència i sobretot per l'esperit amb què tan sovint confessava i combregava.

Acabarem aquestes consideracions ràpides i escausseres amb dues notes gràfiques que ho diuen tot. En el castell de Raymat, dins aquell reialme agrícola que demostra la força gairebé taumatúrgica d'aquest home excepcional, s'havia reservat un quartet dalt del segon pis en el qual cabia justament, de dret, un llit per dormir, de través, i una tauleta. Darrera la porta penjaven uns rosaris de cordill que ell mateix s'havia fet. Als peus del llit, perquè el pogués mirar de cara, un gran Sant Crist a la paret. I deia D. Manuel: jo aquí, com un gos dormint als peus de l'amo. I el seu dormir era el del Salmista: *Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo. Sicut in te anima mea, quam multipliciter tibi caro mea*:

Com oblació simbòlica de tota la casa a Déu Nostre Senyor foren obrats un calze preciosíssim i un copó on res no s'hi va plànyer: or puríssim, esmalts artístics, pedres fines. Dessota el peu del copó hi havia el nom del Pare, el de la Mare i el de tots els fills, marcant amb una creu els que el Pare celestial tenia ja en la vida eterna. Dessota el calze, al bell mig, un esmalt representant la llar encesa, i al voltant, els següents versos:

Sigueu, oh Bon Jesús,
L'Amo i Senyor d'aquesta casa:
Sigueu-ne Vós la llum,
Sigueu-ne Vós la brasa;
Sigueu-ne el Pa i el Vi;
I al cel, un dia, trasplantada,
Feu que ens aplegui en perdurable estada
La llar humil que us hem encès aquí.

IGNASI CASANOVAS, S. J.

OBRA INTERESSANTÍSSIMA

L'ànima de Santa Teresa de Jesús Infant

pel

P. Ignasi Casanovas, S. J.

Foment de Pietat

Memòries d'un cabaler

XXVI

Els dos casaments del senyor Castanyer

Molts pagesos dels voltants de Barcelona han sentit l'atracció del soroll i de les lluminàries de la ciutat i han corregut a incorporar-se a ella, obrint una tenda, botiga o bar, o cercant un lloc en la burocràcia multiforme, que ha anat creixent en proporció geomètrica dels ciutadans. Ara, però, diré una cosa que molts no ho creuran. Els pagesos que han sabut resistir la temptació han quedat com immunitzats d'aquest contagi i han conservat les característiques pageses amb una fermesa que enamora.

Posem per cas els amos de l'anomenat mas Tona, posat al mig del poble de Sans. Barcelona els ha anat acotxant per tots cantons i els ha omplert d'unces les velles arquees que hi ha arrambades a les parets de la sala; l'amo, no obstant, es veu diàriament les hortes d'Hospitalet, maneja l'aixadeta per a repartir l'aigua i no s'està d'aguantar els samalers de la portadora de la mercaderia per a portar-la on convingui, ni de repartir a cops de cassia tan útil com pudenta substància.

D'un quant temps ençà treballa com un negre i treballa per necessitat, per necessitat de distreure's d'un passat disgust. Déu nos en guard d'un *ja està fet!* La seva filla, eixerida com un pèsol i feinejadora com cap altra, que tant lluit paper hauria fet casada a can Anglés o a can Mon o a can Parera (a tots aquests hereus havia carabassejat), acaba per casar-se amb un professor de piano, el senyor Castanyer, que, si tenia el cap calent i ple de cabòries més aviat que de seny, portava ben buida la butxaca. Com l'havia poguda enamorar? Així com no va resistir ella, tampoc hauria tingut fortaleza cap altra davant aquelles sonates tan bellament tocades i aquells comentaris erudits i fantàstics amb què les precedia. La de Beethoven, *A la claror de la lluna*, no la volia tocar que no fos de nit i que un raig de claror de lluna no guaités damunt les tecles. En aquestes circumstàncies, si era ben pregat, apagava els llums i s'asseia al tamboret i començava a contar no se quin passeig romàntic del compositor amb la comtessa L., en els jardins del castell de L., en els afores de Viena, que acabà a la glorieta il·luminada per la lluna, amb la improvisació d'aquella delicada melodia. Fet aquest preludi recomanava als oients que tanquessin els ulls com ell mateix i començava l'execució. Ara digueu-me si cap noia de la segona meitat de la centúria dinou podia sostenir-se indiferent al costat d'un artista d'aquesta fusta bequeriana.

Aquesta parella romàntica passava els estius a una caseta propietat del marit, en un caseriu de la banda de Masquefa, i més d'una vegada el senyor Castanyer les empenia a peu vers la conca de la Noia per a passar a can Feliu un dia.

El pare es rejoyenia amb la presència de l'artista que posat a la gresca era tot un plaga, i posat al piano, tot un romàntic. Eren dos genis complementaris: el pare serà i equilibrat, el senyor Castanyer, bon xic estrambòtic; el pare home pràctic

en les seves coses, l'altre un artista romàntic; el pare reflexiu en totes ocasions, el senyor Castanyer esbojarrat en la broma i en les coses serioses; i no obstant d'aquest abisme que semblava obert entre els dos, mai ningú no podia pensar amb quina efusió el primer abraçava al segon i com reia aquell dels acudits d'aquest, i fins i tot amb quina mena de plaer escoltava les seves teories estrambòtiques, els seus comentaris superfantàstics i les seves músiques estraforàries. Podríem posar per cas d'aquestes músiques *Maria Antonieta*, en la qual s'hi sentia el cop de la guillotina representat per un cop inharmoni donat a les notes baixes, i el *Vals macàbric*, per a executar el qual el pianista es posava dials de fusta per a imitar els espetecs dels ossos de les calaveres que es barrejaven per a topar-se. Més d'una vegada portant el meu pensament a l'estranya simpatia d'aquells dos homes tan oposats, m'ha semblat que podia ésser explicada per la curiositat del meu pare de saber coses d'un altre món que ell no habitava, l'existència del qual, però, havia d'admetre, ja que es trobava davant per davant del senyor Castanyer que d'aquell món fantàstic n'era estadant habitual.

* * *

Passats que foren trenta anys de matrimoni, la muller de l'artista, ja ben curada de tota afecció romàntica, va morir i va deixar el marit sense fills i caminant amb crosses per un reuma agut que se li havia arrapat a les articulacions de les cames. Sortosament els dits, les munyques i els braços es conservaven àgils.

Fou llavors que jo vaig tractar amb més intimitat al senyor Castanyer, que vivia en una modesta caseta de Sarrià, de la seva rendeta d'un duró diari i d'un altre duró que li produïa el seu professorat, essent el seu domicili el centre d'atracció de tres o quatre músics retirats pels anys i un compositor d'òperes no gaire amic del públic barceloní. Jo no m'atreviré a dir que aquella fos la pena dels *grillats* perquè no em vull ficar on no em demanen.

Al pobre senyor Castanyer el reuma l'anava caragolant un punt més cada dia i va arribar que gairebé no es podia valdre ni per a vestir-se. Llavors se li va presentar com una solució pendre per muller la minyona que el servia i posar-se en les seves mans com un invàlid. Ella era una dona d'una cinquantena d'anys, que en feia quinze que el servia i que ara se sentia amb vocació d'infermera si li asseguraven cinc o sis mil drets per a la viudedat, que probablement no tardaria massa en arribar. Això vol dir que no exigia altra cosa que un testament a favor d'ella del modest capitalet de què el senyor Castanyer podia disposar.

El dia del casament va ésser fixat. Es celebraria de matinet, a una capella de Sarrià, sense altres testimonis que el sagristà i el vigilant del barri. Al migdia foren convidats a can Justin els cinc artistes amics que composaven la tertúlia ja coneguda i a la tarda els nuvis pendrien el tren per anar a passar una quinzena a la caseta del caseriu no molt lluny de Masquefa, on ell havia nascut.

Ara veurà el lector curiós com el programa només es va complir a mitges. La carta que va escriure el senyor Castanyer al senyor rector del vilatge in-nominat no va arribar a mans del *destinatari*, com diuen. I poc pensava el senyor Castanyer que no es tramitaven els papers indispensables pel cas. Vinga esperar i més esperar, però endebades. Tres dies abans de la festa una altra carta sortí de Sarrià donant pressa, molta pressa, mes la resposta pel correu de l'endemà passat, ço és, la vigília del dia del casament, fou que la primera carta no havia estat rebuda i ara no era possible enviar els documents amb la precipitació que el cas exigia, per tal com en el vilatge no hi havia l'arxiu de l'època en què fou batejat el senyor Castanyer i s'havia de recórrer a Masquefa, que distava dues o tres hores, i que tot es faria l'endemà.

Sí que l'hem feta bona! El dinar era encarregat i els convidats avisats i els músics del quintet contractats! Heus aquí un problema nou que el senyor Castanyer resolgué d'aquesta manera tan encertada com expeditiva.

— Mira, noia; el casament no es pot fer; però els amics convidats no sabran si s'ha fet o no. Ara no podem recular. Demà, al migdia, tu et poses el vestit de boda i cap a can Justin falta gent. Vinguin les felicitacions. Tu fes el cor fort com si res. A mi no em costarà gaire. Tu em diràs de tu com cal entre marit i muller, presidirem la taula, escoltarem la música i els brindis i no direm ni una paraula de les dificultats que han sortit. En havent dinat agafarem el tren de les quatre i anirem a casa... i allí damunt el tros ho acabarem d'arreglar tot.

Aquesta part, que era la segona del programa, es va complir amb tota regularitat. El quintet va tocar en el dinar composicions del senyor Castanyer i del seu amic. Fou celebrada una marxa nupcial feta expressa per al compàs del caminar d'un tullit amb crosses, que ve a ésser com una mena de galop. Cal dir que el senyor Castanyer se l'havia feta tocar a casa seva i ell havia assajat el pas. Tot va anar com una seda. Cap mot no es va escapar als nuvis que els pogués trair.

Ja són al tren; ja són al vilatge. Renois! A l'estació hi havia fet cap tot el poblet: grans i xics, homes i dones, amb tota mena d'instruments de fer soroll: capses de llauna, caixes de fusta, carraques de la darrera Setmana Santa, planxes de zenc, algun vell timbal, fins un trombó retirat hi prengué part. Tan bell punt baixà del vagó el senyor Castanyer començà el més estrident desori d'esquellots que, seguint més o menys el compàs de les seves crosses, va acompanyar els nuvis fins a casa seva. La núvia estava tota enrojalada com una joveneta. El senyor Castanyer gairebé jo diria que es trobava a les seves glòries; mirava a tots costats i reia de satisfacció. Ja se l'esperava, aquesta arribada triomfal, i si no n'havia dit res a la Maria havia estat per a estalviar-li una mala estona. Les portes de la casa foren obertes, els esquellotaires convidats a beure i a les vuit del vespre tot estava llest i el poble apaigavat i les cases tancades. Fou en aquella hora que el senyor rector va a visitar-los per a repetir les disculpes, i li respon el senyor Castanyer:

— Senyor rector; no cal que doni excuses. Tot ha anat com una seda: dinar, viatge, esquellots. Ara només falta el casament. Ja que vostè em diu que

avui ha rebut els documents, li sembla que demà, a les sis del matí, acabem aquesta obra tan bonicament començada?

I fet i dit. L'endemà es va acabar per on s'havia d'haver començat i *laus Deo*.

Encara va viure sis o set anys el senyor Castanyer i per un voler de Déu sempre va tenir el consol de poder teclejar. El reuma li anava pujant dels peus a les cames, de les cames als llocs, dels llocs al cor, i mai no va gosar a posar-se-li als braços i als dits. Déu l'hagi perdonat.

Es còpia, JORDI ARNAU

Sobre els Exercicis Espirituals

La prodigiosa activitat del Sant Pare Pius XI, posada al servei d'un zel ardentíssim per la glòria de Déu, regala sovint al món cristià amb documents com aquest que posa la ploma a les nostres mans, oportunitats, plens de saviesa i de pietat.

La doctrina feta llum, les normes convertides en substància, l'empenta espiritual com aquella irresistible de l'Esperit Sant en el Cenacle, quan davallà en forma de llengües de foc sobre el cap de la Verge Santíssima i els Apòstols benaurats; així vénen a ésser les Encíclics d'aquest Papa, la grandesa del qual, en tots els ordres de la seva apostòlica acció, ultrapassa tots els límits assenyalats a la potència humana; és un cas manifest de particular divina assistència.

Aquesta Encíclica, que comença exposant breument, però clara i completa, els fruits ubèrrims de l'Any Jubilar (acabat de transcórrer — prorrogat encara per la magnanimitat de Pius XI), — proclama categòricament la necessitat dels Exercicis Espirituals per tal de conservar aquests fruits i difondre'ls arreu del món.

I de l'eficàcia dels Retirs Espirituals, fets a base dels Exercicis de Sant Ignasi de Loyola, en dona el Papa un propi personal testimoni que emociona profundament.

Així s'explica l'elogi que fa dels Exercicis, de tal faísó, que gosaríem a dir constitueix aquesta Encíclica la més alta i completa apologia de quantes — innombrables, — s'han escrit d'ençà que Sant Ignasi els escriví i començà a ordenar-los.

Pius XI diu que els Retirs Espirituals practicats segons la regla ignasiana responen adequadíssimament a les necessitats dels temps actuals, que enumera amb superior eloqüència i exactitud; els proposa com a palestra insubstituïble del nostre esperit; els recomana com a mitjà indispensable de formació cristiana; els aconsella per a la pacificació del propi esperit; afirma que els Exercicis, ben practicats, són farga ardentíssima d'apòstols i soldats de la Religió Catòlica; proclama a Nostre Senyor Jesucrist com el primer promotor i exemple del Retir propugnat, i ensenya com practicava i feia practicar aquell Retir als seus deixebles; mostra com l'Església ha seguit en tot temps aquest exemple del seu diví Mestre; es complau en l'increment de tan santa i fecundíssima pràctica en els temps presents; i per a més excitar el poble cristià a seguir-la amb delit, crida l'atenció sobre el formós i fecund cos-

tum del Retir espiritual ignasià que s'observa en els Palaus Apostòlics, convertits sovint en recessos espirituals on es renoven les virtuts i es faciliten els mitjans i normes per a practicar-les.

I per tal d'inculcar aquesta pràctica dels Exercicis Espirituals, exposa la universalitat que té en l'Església Catòlica i com Ell mateix n'era entusiasta promotor.

Les exhortacions que a l'efecte dirigeix el Papa a l'Episcopat, Clerecia i fidels de tot el món cristià, són corpredores.

Quin zel el del Pare Sant per a la salvació de les ànimes!

Quin cor més gran, que tot el món hi cap!

Cal llegir-la detingudament i meditar-la bé aquesta, en el seu ordre incomparable Encíclica, que sembla concebuda i escrita dins el forn del Sagrat Cor de Jesús.

Fa poc temps que en aquestes mateixes planes donàvem notícia d'una notable Carta-pastoral del Car-

denal Barraquer sobre aquest mateix tema dels Sants Exercicis, que ha servit providencialment en nostres terres com document precursor i preparatori de l'Encíclica de Pius XI que estem barroerament enaltint.

Ara bé; qui es cregui haver-se'n format alguna idea amb la lectura d'aquestes quartilles, restarà completament equivocat.

Cal llegir-la bé aquesta Encíclica, tornem a dir, i a recomanar als nostres lectors. Com més es llegixi i com més es mediti, més profit en treuran. És una mina d'or inexhaurible, un manantial inesgotable d'aigües saludabilíssimes, un focus de llum encès i mantingut pel mateix Paràclit en el cim de l'Església.

I ara una nota tal volta massa humana, que hom jutja, però, legítima i oportuna: quin bo sentir la flaire pairal dels Sants Exercicis Espirituals escrits pel Sant penitent de la santa Cova de Manresa!

J. J. C.

Revista de Revistes

REVUE D'HISTOIRE ECCLESIASTIQUE. Louvain. Octubre 1929. *Mètode d'evangelització*, Am. Teetaert. El mètode d'evangelització dels pobres mahometans i pagans preconitzat pel celeberrim missioner el Beat Ramon Llull ha estat estudiat per B. Altaner en *Glaubenszwang und Glaubensfreiheit etc. (Historische jahrbuch, 1928, t. XLVIII)*. Aquest gran català és el primer que en els seus escrits, ha intentat determinar el mètode de major eficàcia per a evangelitzar els pobles. Analitzant les moltes obres de Ramon Lull trobem que condemna com insuficient des del punt de vista religiós i ineficax des del punt de vista pedagògic el mètode de violència emprat en les croades i altres guerres religioses. Ell preconitza, lluny d'això, l'evangelització pacificadora per la predicació, per l'ensenyança, per la discussió, per la caritat cristiana i pel zel de la salvació de les ànimes que ha d'arribar, si cal, fins el martiri. Altrament aquests foren els mitjans emprats per Jesucrist, pels apòstols i pels primers missioners cristians. Per a obtenir aquesta finalitat convé educar els futurs missioners, ensenyar-los els idiomes dels pobles on han de predicar, llur religió i llurs costums. Per aquesta raó Lull funda col·legis per a joves missioners. Enemic convençut de les guerres i de les croades sagnants, Lull ha posat el primer els fonaments del mètode actual d'evangelització. L'estudi d'Altaner és una forta contribució a la història de les missions.

Ibid. *Bismarck i la qüestió romana* (S. Lulves, *Hochland*, 1929, t. XXVI, 2.ª part). Les afirmacions de Lulves estan fonamentades en la correspondència diplomàtica del canceller alemany. En l'actitud de Bismarck amb relació a la qüestió romana s'han de distingir tres períodes. El primer va fins l'acabament de la guerra franco-prussiana de 1870. El canceller mogut per sentiments legitimistes i una certa aversió a la nació italiana sent una certa inclinació a les vindicacions pontificals. Pel temps de la guerra

de 1870, en què Bismarck espera ajut de la diplomàcia romana, es pronuncia pel dret del Papa encara que se sent inquietat per la proclamació del dogma de la infal·libilitat pontificia. L'actitud de Bismarck camina en el segon període des del 1871 fins l'establiment de la triple aliança. Quan s'adona que el Papa és propici a la conducta del partit del Centre en els començaments del Kulturkampf i quan ve la recusació del cardenal Hohenlohe designat ambaixador de Prússia a Roma sens prèvia consulta, Bismarck nega al Papa el dret a la sobirania que abans li havia reconegut; per a ell el Sant Pare no és sinó el cap d'una comunitat religiosa i l'ambaixada a Roma és suprimida i incita a la Itàlia a procedir contra la Santa Seu. L'adveniment del pacient Lleó XIII el tornen a acostar a Roma. Els célebres articles al *Berliner Post* (novembre 1882) després dels disturbis ocasionats per la translació de les despulles mortals de Pius IX impulsen Itàlia a vetllar per la llibertat del Sant Pare. Quan es vol inclinar a Bismarck a garantir la unitat italiana, ell es resisteix per a no disgustar els catòlics austríacs. No creu Lulves que en aquella ocasió Bismarck hagués instat a l'arranjament de la qüestió romana.

Creada la triple aliança la qüestió romana és un negoci interior d'Itàlia i res més. Ell no s'hi fica. Reconeix la situació del Papa com sobirà, però totes les esperances de Lleó XIII en la intervenció prussiana vénen a ésser vanes. La visita de Crispí al canceller (1887) i la visita de Guillem II al Vaticà (1887) desenganyaren a Lleó XIII. Aquest Sant Pare se'n planyia poc temps després a l'ambaixador austríac Revertera.

Lulves hi trobà una explicació planera: la Prússia protestant, posada la seva història religiosa, no era un instrument apte per a servir els designis del Sant Pare, fossin quines fossin les opinions o conveniències del canceller.

La nova Encíclica de Pius XI

El Sant Pare ha publicat una altra Encíclica, bell present del seu jubileu sacerdotal. El món catòlic pot restar una vegada més agraït a la diligència i a l'exquisida cura d'aquest amatent Pare de tots els fidels que no deixa passar ocasió sense recordar els ensenyaments de l'Església.

Quan ha calgut, la veu del Papa ha ressonat fortament; sempre amb suavitat de forma, però amb l'energia que fa necessària la defensa del patrimoni doctrinal de l'Església. I amb tot i les relacions d'amistat del Vaticà amb l'Estat d'Itàlia arrel del famós Tractat del Laterà, quan el cap del Govern d'aquell país ha pronunciat discursos o ha fet manifestacions contràries a la doctrina de l'Església, el Papa ha contestat immediatament, enèrgica i clarament, amb una decisió veritablement impressionant.

El Duce s'ha deixat portar per una concepció estatista d'Itàlia. Per ell el títol d'italià està per damunt de tot, l'ideal de pàtria italiana ha de superar tot altre ideal; res no hi ha per damunt la pàtria, res per damunt de l'Estat italià que encarna aquella pàtria; i la conseqüència es concreta dient que l'home és ciutadà abans que tot, membre de l'Estat abans que membre de l'Església, ajut de la pàtria abans que cap o membre de la família, etc.

I si el ciutadà és tot de l'Estat, no és lògic que la conseqüència es tregui dient que l'Estat és l'amo i senyor del ciutadà?

Qui pot dubtar que l'ideal mussolinista en aquest punt seria el d'agafar l'individu des que neix i constituir-lo en ciutadà, deixant de banda tot lligam religiós, tot lligam familiar, tot lligam fins i tot social que no es concretés en l'Estat?

Per això a les continuades desviacions doctrinals en aquest punt, el Papa ha respost sense dilació; i quan ha esdevingut ja prou insistent el feixisme amb les seves prèdiques respecte el particular, el Papa ha publicat una nova Encíclica en la qual, d'un cop i per sempre, resumeix admirablement tota la doctrina de l'Església en el que diu referència a l'educació de la joventut i més encara, en el que diu referència a la posició de l'home davant l'Estat i davant les societats naturals anteriors i superiors a l'Estat.

Calia recordar de manera ben palesa la veritat de què l'Estat no ho és tot; i per arribar aquí calia tenir present que la família, la societat civil i l'Església són societats naturals, que com a societats d'aquest caràcter són anteriors a la mateixa societat política, i que els drets que d'aquesta superioritat es deriven no poden mai ésser deixats de banda per aquestes societats i mai desconeguts per la societat política sense envair l'esfera d'aquelles societats.

I quan ja el Papa ha deixat ben arrelades aquestes bases, passa a tractar de la missió de l'Estat davant el problema de l'educació de la joventut, resolent tota mena de problemes dels que ha plantejat avui la llegenda de l'Estat-pedagog, amb un tacte, amb una delicadesa, amb un seny que mai no serà prou agraït pels fidels.

L'Encíclica constitueix un document preciós. D'un cop i per sempre desfà les mil posicions de l'Estat davant el greu problema indicat; i d'un cop i per sempre deixa ben palesa i estructurada la doctrina dels drets de cada una de les societats en la formació i educació de la joventut. El monopoli de l'Estat

i l'ideal feixista en aquest punt sofreixen una derrota veritablement aclaparadora, ja que és impossible combatre els arguments i la lògica de ferro amb què el document pontifici es desenrotlla en totes les seves parts.

Davant d'aquest memorable document mai l'Estat no pot defensar uns drets que arbitràriament s'havia irrogat i mai més no pot plantejar-se el problema dels drets de cada societat en la missió de l'educació de la joventut. D'un cop el Papa tanca la porta de les extralimitacions, almenys de les extralimitacions amb pretensions de fonament doctrinal, tal i com el feixisme ha plantejat alguna vegada.

L'estatisme, en les seves dues manifestacions més clares del temps actual, ha trobat la seva barrera en l'actitud de S. S. Pius XI: el de l'*Action Française* primer, amb la seva concepció social, on l'Estat ho és tot i l'individu res; i el del feixisme l'única missió del qual sembla la de ressuscitar doctrina pagana, com si el cristianisme hagués passat pel món sense deixar rastre de doctrina i sense llençar llavor fecunda regada amb la rosada divina.

I el Papa, amb aquella decisió que li és característica, ha endinsat el problema fins a les seves mateixes entranyes, dient ben clarament: o concepció pagana de la societat, amb un Estat predominant i amb uns individus esclaus; o concepció cristiana, amb un Estat tancat dins la seva missió i respectant contínuament els drets individuals (traducció jurídicopolítica dels drets naturals) i deixant que la societat política es fonamenti en les societats naturals, família, societat civil, Església. En altres termes, la societat política (Estat) al servei de l'individu i de les finalitats altíssimes de l'home, o la societat política com a terme del mateix individu, com a fi de la seva vida i no mitjà d'ella.

I en mig d'aquestes dues concepcions, potser el problema més delicat és el de la formació de les noves ideologies en les generacions joves, que són el demà. Per això ha calgut que el Papa parlés fort i clar i que el problema restés plantejat en els termes decisius en què cal plantejar-lo. I qui passi els ulls per la darrera Encíclica, tota ella profunda, rublerta de doctrina, haurà d'arribar a la conclusió que el Papa ha complert a bastament la seva altíssima finalitat.

JOSEP M. GICH

Espurnes

Més de 200 antics oficials de l'ex-Kaiser Guillem, han entrat en els monestirs alemanys, abraçant, la major part d'ells, la regla de Sant Francesc. La majoria pertany a la noblesa alemanya, i alguns formen part dels supervivents del siti de Verdun.

Molts oficials de Napoleó I i del tercer Bonaparte abraçaren també el sacerdocí, arribant a ésser grans missioners d'Orient.

Altres vegades la història assenyala fets semblants, com en temps de Carles II.

Sembla que els militars valents i nobles, en haver de deixar la seva disciplina, no en troben altra que sigui més adaptable que la disciplina dels convents, on els homes es fan grans humiliant-se.

El veritable feminisme

Els feministes pretenen equiparar la dona a l'home; i aquells que esguarden amb menyspreu el sexe femení afirmen que és inferior al sexe contrari. Aquestes dues posicions les trobem exagerades.

L'home i la dona no es poden equiparar perquè són completament diferents. No és inferior ni superior a l'home, perquè Déu no va crear-la perquè envaís el camp d'acció del sexe masculí, sinó perquè complís una missió especial a la terra. No existeix, doncs, una incompatibilitat entre l'home i la dona, perquè els dos sexes no han estat creats per a complir idèntics fins. La dona és el complement de l'home, i aquest és el complement d'aquella. La vida de societat seria impossible si els dos sexes no s'ajudessin mútuament. Ni l'home ni la dona no poden apartar-se del seu camí. Quan un dels dos pretén eixir de la seva òrbita, en la societat es produeix un desequilibri.

No comprenem, doncs, perquè els feministes i els antifeministes esgrimeixen les armes de la polèmica per a defensar llur ideari. Les polèmiques segurament tenen per origen l'apassionament, perquè ni els uns ni els altres petgen terra ferma.

Existeix una diferenciació ben acusada entre els dos sexes. Els naturalistes i els fisiòlegs ens diran que la constitució orgànica de l'home i la dona, i llur arquitectura física, tenen característiques especials. Existeixen diferències tan fonamentals entre els dos sexes, que un hom s'adona de seguida que cada sexe ha de complir a la terra la seva pròpia missió. La igualtat que proclamen els feministes no és justa perquè no és certa.

En l'ordre espiritual l'home i la dona són completament idèntics, perquè els dos han estat plasmat per les mans creadores de Déu. En morir Jesús damunt la creu del sacrifici i del dolor, va vessar la seva sang redemptora perquè fossin perdonats els maldaments i els pecats de l'home i de la dona. El cel i l'infern han estat creats per als dos sexes.

Es cert que la nostra mare Eva es va deixar temptar per l'esperit maligne, fent caure damunt de tota la humanitat el seu pecat de desobediència; però també és cert que en el nou Testament trobem una altra Eva, que ja fou ungida des de l'eternitat, que va concebre dins el seu claustre el Fill de Déu que havia de redimir la humanitat. Quan Jesús expirava dalt de la creu diu al deixeble que estimava: — Heus aquí la teva mare. — En aquells moments el deixeble representava tota la humanitat. La Verge Maria és, doncs, mare de tots els homes.

Reconeixem la grandesa i la dignitat de la dona, però no podem equiparar-la a l'home.

L'organisme de l'home està fet a posta per a treballar físicament. Ningú no pot negar que l'home és més apte per a la creació mental. Generalment en la dona el sentiment predomina damunt el pensament. Té una sensibilitat molt aguda, però li manca força creadora. Si l'home és físicament més fort que la dona, és natural que sigui ell el que lluiti. En totes les èpoques s'ha sotmès a la

lleï dura del treball. En els temps prehistòrics veiem l'home anar a l'encalç dels animals aptes per alimentar la dona i els fills.

Quan Adam menjà el fruit de l'arbre prohibit, Déu li digué:

— Perquè has escoltat la veu de la teva dona i has menjat de l'arbre, del qual t'havia manat dient: "No en menjaràs, maleïda serà la terra a causa de tu, en treball menjaràs-ne tots els dies de ta vida, espines i cardons et brostarà i menjaràs l'herba del camp, amb la suor de ta faç menjaràs el pa, fins que tornaràs a la terra, de la qual forés tret, car pols ets i a la pols tornaràs."

Des d'aquell dia l'home s'ha pastat el pa amb la suor del seu front.

A la dona li digué que augmentaria els seus neguits i els seus dolors i que viuria supeditada a l'home.

El Dr. Marañón, en la seva obra "Tres ensayos sobre la vida sexual", diu coses molt encertades sobre el feminisme. Naturalment que no compartim les opinions que exposa en el capítol que es refereix a la Religió i la ciència davant el problema de la dona, però en els altres capítols un hom troba idees molt clares sobre el feminisme.

Opina el Dr. Marañón que el progrés de la humanitat ha de tenir per base una diferenciació ben accentuada dels sexes. Ens trobem, diu, en una etapa endarrerida d'aquesta diferenciació, i únicament s'arribarà al cim en un esdevenidor llunyà. A aquest endarreriment es deuen les dissorts que tots hem de sofrir pel fet inexcusable de nàixer adscrits a un o a altre sexe. Cultura femenina, diferenciació de la dona; i cultura masculina, diferenciació de l'home: heus ací el secret; i és natural, però, que la seva realització és, més que obra de l'escola, obra de la llar. Fer molt homes els homes i molt dones les dones. Damunt d'aquesta base hom ha de construir el programa del feminisme vertader.

L'error del feminisme és suposar la dona com un ésser inferior a l'home. Com que considera superior l'home, la seva obsessió és equiparar-se a ell. La dona no serà forta imitant l'home, sinó accentuant els seus trets i característiques essencials. Els feministes no han d'oblidar que l'home i la dona són dos éssers diferents, i que cada sexe ha de complir la seva missió especial a la terra.

Adler ha escrit aquesta conclusió: "Un dels fets que m'ha permès establir la meua concepció de la psicologia individual, és la demostració del sentiment d'inferioritat, més o menys conscient, que existeix en totes les dones i en totes les nenes, pel fet d'ésser dones. Aquesta concepció influeix de tal manera en llur vida psíquica, que sempre hom troba en elles els trets de l'aspiració viril, però bé que moltes vegades, en forma dissimulada, especialment sota la forma de trets d'aparença femenina."

Es natural que si la dona es considera inferior a l'home, faci un esforç per arribar al cim de la perfecció. Però els esforços que faci encaminats a aquest fi, no la menaran a la perfecció, sinó

que la faran sortir de la seva òrbita i la seva actuació esdevindrà completament nulla. Es lògic que la dona obligui el legislador a emparar els seus drets indiscutibles, perquè no és just que l'home abusi de la seva força. Però la dona no ha de perdre mai la seva feminitat, ni ha de somiar mai a igualar-se amb l'home. Creieu que la dona tindria més prestigi si envaís el camp d'acció de l'home? Seria més respectada si participés, posem per cas, de les responsabilitats del govern? Creiem que no. No és aquest el camí que ha de seguir la dona per augmentar el seu prestigi.

Es que pretenem tancar a la dona les portes dels centres de cultura? De cap manera. La dona com més culta sigui, serà més forta intel·lectualment. No hem cregut mai que hagi de viure sotmesa a les tasques vulgars de la vida. Si la dona té intel·ligència, té el dret indiscutible de cultivar-la. Però, tornem-ho a repetir: hem de fer molt dones les dones i molt homes els homes.

Si els homes afemellats fan riure, també provoquen la rialla de la gent de seny les dones que els fan nosa les faldilles.

Com no hem de voler que la dona sigui culta, si precisament la incultura és la causa de la dissort de moltes dones? Per què generalment la dona es casa amb el primer que alça el cap sota la seva finestra? Perquè el matrimoni és la solució del problema econòmic. Tenir un marit, vol dir tenir un home que et pasta el nostre pa de cada

dia. En general la dona no va al matrimoni amb la il·lusió de formar una nova llar, sinó amb el desig d'abandonar els gremi de les noies solteres. El celibat fa basarda. Si els pares donessin una educació sòlida a les donzelles, per a solucionar el problema de la vida, no esperarien que els caigués un promès del cel, sinó que es pastarien el pa amb les seves pròpies mans. Més d'una vegada haureu sentit parlar d'aquesta faisó a una donzella:

— No he volgut casar-me amb el jove X perquè guanya poc; i per no poder viure folgadoament no cal moure's de casa.

Aquest no cal moure's de casa, expressa ben clarament la concepció que moltes donzelles tenen del matrimoni. De vegades celebren unes noces esplèndides i sumptuoses. Inviten les amistats, però s'obliden d'invitar l'amor. L'amor, diuen, ja vindrà; i l'amor no ve perquè en el seu buirac no té sagetes per aquells que no coneixen altre nexa ni altre lligam que l'egoisme. Seria una cosa esborradora saber quants són els matrimonis que viuen divorciats espiritualment.

El veritable feminisme ha de consistir a educar la intel·ligència i a vigoritzar l'esperit, sense bandejar els trets característics de la dona.

Dones, vulgueu ésser ben dones i deixeu que l'home segueixi el camí que Déu li ha assenyalat a la terra.

J. CIVERA I SORMANI

Comentaris

Les visites a l'Exposició

A mida que s'ha anat atansant el tancament de l'Exposició de Montjuïc com a Internacional, han augmentant les visites, especialment les de persones il·lustrades, nacionals i estrangeres.

També sovintegen les visites de caràcter corporatiu — collegis, associacions, instituts benèfics — i les d'estudiants, obrers, professors, etc.

Gosariem a dir que no queda cap poble a Catalunya que no hagi enviat a l'Exposició els veïns més caracteritzats. Els dies de festa es compta per milers la gent de fora, de condició humil, que visiten l'Exposició.

Si tots els catalans que els diumenges pullulen per Montjuïc portessin, com antigament, barretina vermella, semblaria talment tota la muntanya un rosellar en ple hivern.

Quin bo dóna de veure-la!

Els catedràtics d'Institut

Aprofitant les vacances de cap i principi d'any, varen reunir-se en Assemblea, a Madrid, els professors d'Instituts, per tal d'estudiar les múltiples qüestions que els preocupen, discutint-les àmpliament i prenent una pila d'acords, dels quals ens cal anar remarcar-ne un: el que fa relació a l'ensenyament de la Religió en els centres d'Ensenyança.

Quan la discussió d'aquest vitalíssim tema es començava a fer més interessant, vet aquí que un dels

assembleistes, el nom del qual no volem recordar, amic, sens dubte, de la pau que ara priva (d'aquella pau que no vol soroll), presenta una proposició incidental declarant inoportuna la discussió del tema, la qual és aprovada per gran majoria.

Tal volta és preferible això que no una discussió que hagués pogut ésser pedra d'escàndol per les ànimes senzilles.

De totes maneres, aquesta votació ja diu prou bé cap on tiren els seus votants. Massa que es veu.

El Palau de les Missions

Les profecies respecte a l'esdevenidor d'aquest Palau es van complint. Demés de constituir la nota més interessant, i no cal dir que més espiritual, de l'Exposició, és la que més atreu l'atenció i suscita l'entusiasme de la gent selecta que la visita. Ara mateix, amb motiu de l'exposició d'objectes dedicats a l'obra missional que una innúmera legió de bons cristians, preocupats per la vida premiosa de les Missions, han regalat amb generositat esplèndida, aquest gran Palau s'ha vist convertit en una mena de magatzem universal d'objectes litúrgics per al culte, en el qual, el gust artístic i la riquesa discreta i el fervor fet art, enterboleixen els ulls d'admiració i de... llàgrimes.

Es verament emocionant i admirable aquests dies, com mai, el Palau de les Missions, la nota més sublim de l'Exposició Internacional de Barcelona.

Del món del treball

Evolució notable

A voltes hom ha de fregar-se els ulls per a cerciorar-se que no somia. El gest de Ford —aquest industrial ianqui que fa anar els milions a puntades de peu, com vulgarment sol dir-se,— augmentant espontàniament el salari dels seus obrers, i encara aquest altre més noble gest d'admetre en els seus tallers els obrers nafrats, desvalguts, inútils, per tal que es guanyin la vida dignament per ses pròpies mans, fent el que puguin, en compte d'engegar-los a un asil d'invàlids com a desferres humanes, són dos actes que a la força han de fer saltar el cor de joia i agraïment als obrers que el tenen sà, i àdhuc a tot llinatge de persones.

Actes si no tan ressonants però semblants com aquests, avui dia van sovintejant en els centres del treball, on s'humanitzen cada dia més les antigues severes ordres dels "caps de colla", i es va fent més pràctica que teòrica la convivència social cristiana entre amos i treballadors.

Es evident que el món del treball va donant un tomb sorprenent, imprevist mentre la invasió del maquinisme mantingué el seu esperit i el domini llur.

Aquelles jornades interminables, aquells salaris raquítics, aquella fèrula sempre enlaire, van passant a la trista història dels egoïsmes i dels errors humans.

Avui dia ja podem parlar d'obers que van en auto, d'obers que tenen participació en els beneficis de la indústria, d'obers capitalistes, d'obers empresaris, etc., etc.

I per a més demostrar aquest tomb que arreu donen les coses del món del treball, cal dir el que està passant a Anglaterra aquests mateixos dies, on patrons i obrers s'han associat per tal d'estudiar i solucionar junts els problemes que els interessin i fixar de comú acord les condicions i la marxa dels negocis.

Val a dir que el qui ha suggerit principalment aquesta idea, i pot dir-se que l'ha portat a bon terme, ha estat el famós promovedor d'aquella gran vaga general que tantíssims d'estralls causà fa poc temps a la Gran Bretanya: Mr. Cook.

I ha estat un altre laborista, cap de brot, Mr. Thomas, qui ha procurat l'ajut de l'alta banca anglesa a l'objecte de modernitzar la indústria d'aquell país i posar-la en condicions de competència amb la indústria forana a fi de reconquistar els mercats perduts, causa principal del atur forçós que té a la imperial nació anglesa en conflicte vital permanent.

Com van canviant les coses!

Déu Nostre Senyor, que dels mals treu béns inospitats, va demostrant als obrers que de la lluita de classes sols provindran conflictes i ruïnes; i als patrons els fa veure amb l'eloqüència dels fets que solament buscant l'harmonia i practicant l'equitat en les condicions del treball, asseguraran bé els seus negocis.

A aquesta evolució general que anotem ajuda molt l'evolució del Socialisme polític, que va per-

dent ràpidament el seu caràcter romàntic, com perdé l'empenta dels seus temps heroics, orientant-se ara tots els seus elements de més vàlua cap a una acció política normal que tants de sucosos fruits produeix al Socialisme i li promet encara. El partit socialista es pot dir que ha esdevingut un partit anticristià, burgès, de perillosa transcendència internacional.

El seu lloc primitiu en el camp polític ara l'ocupen els comunistes, els quals han pres Rússia per assajar-hi pràcticament les seves teories...

Els socialistes allí no hi tenen res que fer ara, si bé mai no podran treure's de sobre la responsabilitat inicial d'aquell espantós cataclisme humà.

Notícies curtes

S'ha solucionat la vaga de les mines de Sùria.

—El Ministre del Treball nega que s'estudii la reforma dels Comitès paritaris. Augmenten les protestes per l'abusiva actuació d'aquests organismes.

—Les organitzacions sindicals obreres catòliques del Nord d'Espanya augmenten cada dia en nombre i eficàcia. Alguns dels seus membres figuren en l'A. N.

A. Z.

Bibliografia

L'Acció Catòlica

La Acción Católica. — En la teoría y en la práctica, en España y en el Extranjero. Por el P. Narciso Noguera, S. J. (Biblioteca "Razón y Fe" de Cuestiones actuales, tomos 5 y 6). Dos tomos en 8.º, de 260 y 272 páginas. Cada tomo pesetas 4; por suscripción, pesetas 3. Editorial "Razón y Fe", Plaza de Santo Domingo, 14. Apartado 8001, Madrid.

El gran increment que l'Acció Catòlica ha pres a Espanya i el que fonamentalment creiem que ha d'assolir d'aquí endavant, mercès als esforços dels reverendíssims Prelats i de meritíssims sacerdots i seglars, exigeix un coneixement gens vulgar de les disposicions pontificies i episcopals que han regulat aqueixa nova fase d'apostolat, així en l'Església Universal com en les diverses nacions. Amb seguretat de criteri i amplitud d'informació, presenta aquesta obra la major part d'aquells documents, degudament exposats i comentats, junt amb els ensenyaments que una llarga pràctica d'anys a Espanya i a l'Estranger, ha vingut dictant en el camp de l'Acció Catòlica.

No hi haurà aspecte de l'Acció Catòlica, que aquí no sigui explanat i no hi tingui el comentari adequat. Per això, i per ésser l'única obra que sobre matèria tan extensa s'ha publicat entre nosaltres, esperem serà un auxiliar imprescindible i valuós de quants, per vocació o lliurement, tinguin de dedicar-se a l'Acció Catòlica.

Oficina Romànica

Secció de llengua literària

CONSULTES

Cons. 30. — La *t* del mot *sant* és muda o s'ha de pronunciar, en especial davant d'un nom començat per vocal, com ara *Sant Esteve, Sant Andreu?* — A. M. I.

Resp. — El consultant toca un cas particular de reglamentació de la pronúncia. Però com que aquí la solució, més que de la recerca dels fets de llenguatge, depèn del criteri amb què s'interpretin, començarem establint aquest, i valdrà aquest estudi per tots els altres casos semblants. Repetirem les idees i quasi amb les mateixes paraules de l'apartat *Llibertat de pronúncia*, del llibre *La reconstrucció del llenguatge literari català*, del P. Josep Calveras, publicat per la Biblioteca Balmes en 1925 (pàgs. 79-81).

1. La pronúncia és una cosa que no admet una reglamentació sistemàtica, ni una uniformació general, que d'altra banda tampoc és necessària.

Els canvis que passen per les lletres finals de paraula quan s'entrelliguen amb la paraula vinent, i els mateixos canvis que capgiren sovint les altres lletres segons on caiguin dins de la frase, són tan variats i complicats, que els mateixos filòlegs amb tots els sistemes llurs de transcripció fonètica només arriben a registrar-los aproximadament. Aquests canvis i aquestes adaptacions de lletres la gent els fa naturalment i molt sovint sense ni sospitar que hi siguin, i fóra una complicació pertorbadora i al capdavall de resultats ben problemàtics voler portar a la pràctica del parlar una reglamentació sistemàtica de la pronúncia, tret potser de l'esmena d'alguns accents mal posats.

Ara pensar d'uniformar les pronúncies variades de totes les comarques seria anar contra l'essència mateixa de la fonètica.

La fonètica és el sistema de sons que fa servir una boca per parlar. Tota violència i esforç en l'emissió de la paraula, així com molesta i cansa el qui parla, fereix i molesta l'oïda del que escolta i fa desagradable el parlar. Per això és llei fonamental de la fonètica en totes les llengües i pobles fugir de l'esforç i violència. Això mena a sistemes gairebé infinits de fonètiques. Cada regió, cada poble i bo i cada persona té parlant una posició habitual de la boca i dels seus anexes, i fuig a tota cosa que en aquella posició resulta de mal pronunciar o violent. Així, el sistema de sons en cada regió, poble o persona resulta suau i coherent. A cadascú agrada el seu, tant si el pronuncia ell com si ho fa un altre, però exactament. Ens agraden també els sistemes o pronúncies pròpies d'altres regions o pobles. I ben cert que algunes n'hi haurà de més riques, harmòniques i delicades. Però no pot comportar ningú que li estrefacin la seva, és a dir, que vulguin imitar-la, posant-hi una boca que no està conformada igualment. Aleshores sí que resulta inharmònica i ridícula tota fonètica, sigui la que sigui, per la barreja de sons incoherents. El pagès de la muntanya s'escolta amb gust els altres pagesos de sa terra i el barceloní de ciutat; però no podrà comportar que un barceloní vulgui parlar com ell, perquè no reproduint exactament el seu sistema fonètic, en farà una caricatura, que no es podrà escoltar sense riure.

Això posa ben clar que no es pot pensar en una pronúncia universal pel llenguatge literari. Perquè aquesta pronúncia universal no pot resultar ni de la unificació eclèctica dels sistemes fonètics regionals, ni tampoc de la imposició d'un sistema a tots, encara que sigui el més ric i refinat.

El sistema d'unificació eclèctica, com fóra que pronunciéssim tots el llenguatge tal com s'escriu amb l'ortografia unificada, comportaria una barreja d'elements fonètics de sistemes diferents, que seria de mal sentir i pronunciar. Penseu només que els barcelonins haguéssim de pronunciar sempre *o, u, a, e, r* i *t* final tal com les veiem escrites, a l'estil dels valencians. Quina pronúncia més estrafolària que en sortiria!

I tampoc es pot pensar en imposar la pronúncia viva d'una regió a totes les altres, com ara obligant els lleidatans a pronunciar com els barcelonins. Perquè d'una banda les susceptibilitats dels que haurien de deixar la seva, alçarien una reacció en contra i no s'avençaria una passa i per un altre cantó és demanar impossibles que totes les boques es conformin perfectament a la boca patró. Fins en el cas de l'aprenentatge espontani d'un parlar foraster, com és el dels immigrants, que arriben a parlar habitualment la llengua de la nova pàtria, sempre la fonètica de naixença hi traspua; i això arriba a malmetre la mateixa pronúncia de la regió, si el nucli dels immigrants és important.

Però si la fonètica no admet una reglamentació uniformadora, tampoc la demana, perquè no hi ha cap necessitat de semblants imposicions ni provatures d'uniformació de pronúncia. L'intercanvi literari es fa sobretot per escrit; i n'hi ha prou, per facilitar-lo, amb què l'ortografia sigui uniformada; després cadascú la pot llegir en la seva pronúncia o en la d'aquells amb qui conversa, si la domina perfectament. Ara com és a reunir-se gent de diferents contrades, és clar que de cop els farà estrany sentir parlar els de pronúncia diferent. Però una vegada passada la primera novetat, més agradable serà sentir els sistemes harmònics de cada regió, que no la barreja incoherent de pronúncies que necessàriament ha de sortir, quan un hom vol parlar de forma que no és la seva habitual, si no és que ja ha arribat a dominar amb perfecció una altra pronúncia; però això no és de tots.

Dues conseqüències pràctiques podem treure d'aquestes consideracions; una pels lectors que, si ho fan alt, no han de dir totes les lletres que troben escrites, ni tal com les troben escrites, sinó com les diuen o no les diuen en la seva fonètica pròpia; una altra pels qui volen donar consells de depuració de llenguatge, que no es fiquin a voler redreçar la pronúncia viva, per tal que s'adigui exactament a l'ortografia, com fóra, aconsellant als barcelonins la distinció entre *b* i *v*, tal com la fan al camp de Tarragona, o la pronúncia de tota *r* o *t* final, com ho fan els valencians. Prou coses hi ha més faedores i més fonamentals, on esmerçar els entusiasmes depuradors del llenguatge.

A la conveniència de presentar una pronúncia fixada als estrangers que vulguin aprendre el català pot respondre prou un diccionari amb la pronúncia figurada d'una regió. I això és ben factible, tractant-se d'una aproximació pràctica, tal com es troba en gramàtiques per l'aprenentatge d'idiomes estrangers.

2. Tornant al cas particular del consultant, el ca-

talà oriental, que pensem ésser el seu natural, generalment fa muda tota *t* final que ve darrera d'una altra consonant: *sant* pron. *san*, *molt* pron. *mol*, *alt* pron. *al*, etc. Però si segueix una paraula que comença amb vocal i fa com una mateixa cosa amb la paraula precedent, més generalment conservem a Barcelona la pronúncia de la *t* final, deixant-la sentir com fent síl·laba amb la vocal que ve: *un dalt-a-baix* pron. *dal-ta-baix*, però pronunciem *de dal a baix*; *Sant Esteve* pron. *San-tes-teve*; *Sant Andreu* pron. *San-tan-dreu*. Hi ha, però, qui diu també *San Esteve*, *San Andreu*, deixant muda la *t*. Igual fem a Barcelona amb la *r* dels infinitius: *cantar* pron. *cantà*, *llegir* pron. *llegí*; però si ve un pronom feble, que fa com una sola paraula, aleshores fem sentir la *r*, encara que vingui una consonant: *sentir-ho* pron. *sen-ti-ru*, *mirar-los* pron. *mi-rà-r-lus*. A la mateixa província de Barcelona, però, és viva l'altra solució *mirà'ls*, *sentí-u*, que deixa la *r* i pren la forma del pronom que és ordinària després de vocal.

La paraula *sant* ja d'antic ha passat variacions de pronúncia. Anant sola, com que és tònica, conserva clara la *a*, *sant*, plural *sants*, però també es deia *san*, *sans*. Anant davant d'un nom propi, com aleshores perd tonicitat, la *a* ha passat a vocal fosca i a *e*, fent-se *sent* i també *sen*, sense *t*.

Llegint el *Blanquerna* d'En Llull hem trobat:

"*Sent Pere* e *Sent Paul* e tots los apòstols, *Sent Llorenç* e *Sent Vicenç* e tots los màrtirs, *Sent Bernat*, *Sent Francesc*, *Sent Domingo* e tots los confessors, tuyt sien en guarda e en ajuda de mon fill *Blanquerna*" (p. 46).

En els *Dialects* de S. Gregori, traduïts en català, còpia de Poblet de 1340 (Revista de Bibliografia Catalana, 1903) trobem:

Llibre III:

"XIX de l'esgleya de *sent Zenon*" (p. 188).

"XXV De Aconsi mansionari de la dita esgleia de *sen Pere*" (p. 188).

Llibre IV:

"IX Del eximent de les ànimes de dos *sans* monges de *sen Beneset*, fets pobres per amor de Deu" (p. 190).

De l'*Opus gramaticale*, segle XIV, del mateix monestir:

"Aquestes notes son de Fra Tomas Reusich monjo de *sentes Creus*" (p. 211).

De la *Quaresma* de S. Vicens Ferrer:

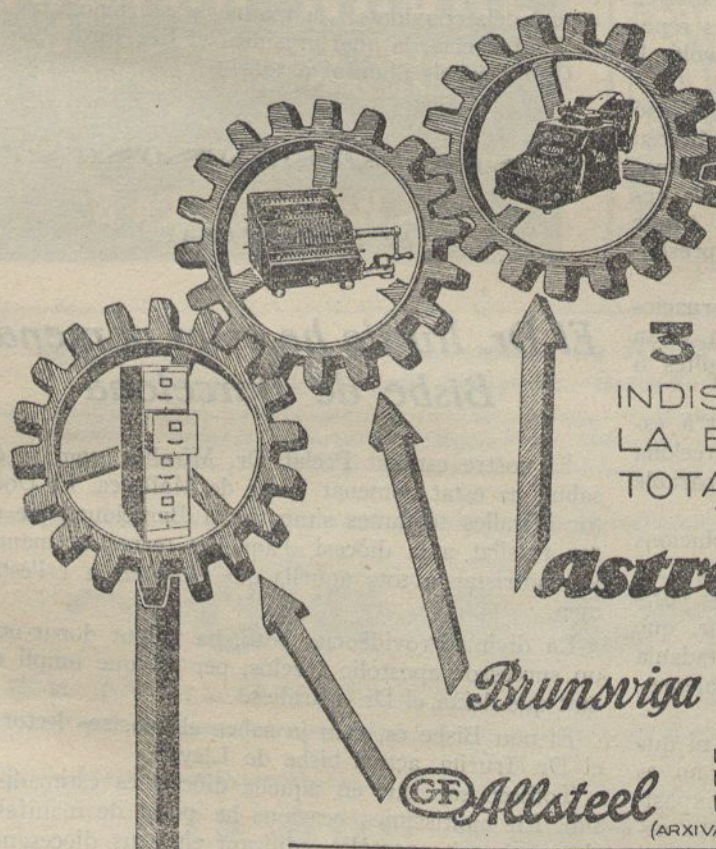
"Elisabet mare de *Sent Johan* Baptista" (p. 306).

"Dix a *Sent Gabriel*" (p. 308).

A València dura encara ara dir *Sent Vicent*, *Sent Joan*. Però es diu també *Sen*, d'on vénen els noms de casa *Sempere*, *Senesteve*, etc., encara que és general a València pronunciar la *t* final, com a Mallorca i Menorca. A Mallorca fan també *Sent Antoni*, *Sent Andreu*, amb una vocal fosca que tira més a *e* que no pas a *a*, al revés de com fem a Catalunya que diem clarament *Sant Antoni*, *Sant Andreu*.

Això dona la pronúncia viva en les diferents regions de la nostra llengua. Ortogràficament convé la uniformitat escrivint sempre *sant*; ara en la pronúncia que cada terra faci sa guerra, ni cal capficar-se d'uniformar la pronúncia.

El Secretari de Redacció de l'O. R.

VEUS-AQUÍ
ELS
3 ELEMENTS
INDISPENSABLES PER A
LA BONA MARXA DE
TOTA OFICINA MODERNA

Astra
LA SUMADORA MÉS MODERNA, COMPLETA I RESISTENT. MODELS ESPECIALS PER A COMPTABILITAT

Brunsviga
LA ÚNICA CALCULADORA QUE LI EFECTUARÀ ELS CALCULS DE MANERA EXCLUSIVA I EXACTA.

Allsteel
L'ASSORTIT MÉS EXTENSEN MOBLES I PRESTATGERIES D'ACER PER A OFICINA
(ARXIVADORS, FITXERS, CAIXES, TAULES, PRESTATGERIES, ETC.)

V. CUILLAMET
Rda. Universitat, 31 BARCELONA
Av. Pi i Margall, 11 MADRID

FETS DE LA SEMANA

La pesseta va trontollant, però no acaba de caure, i fins hi ha esperances de millora. Quina fóra!

Molts assenyalen per única causa de les fluctuacions del canvi de la pesseta, l'especulació de la banca internacional—de la banca jueva, per a parlar més clar. Però encara que això fos veritat, no veuen que aquest joc borsista sols és possible fer-lo amb monedes avariades? Que provin de portar-lo a cap amb les lliures o els dòlars!

A Espanya aquesta malaltia de la pesseta l'hem patit altres vegades i, a Déu gràcies, n'hem sortit vius.

Estudiant les causes d'aquestes malalties, no poden pas negligir-se les que ara s'anomenen púdica-ment "causes imponderables". Quin dubte hi ha que la cotització que mereix la política d'un Estat, sol anar sempre d'acord amb la cotització de la moneda corresponent!

Altrament, segueixen a l'ordre del dia, a Madrid, les enquestes periodístiques sobre temes polítics d'actualitat frapant.

Mentre no hi hagi temps millors per a la Premsa, no està mal pensat això. Es allò que sol fer-se a les reunions cursis quan la gent no sap què dir, ni com passar l'estona: jocs de penyores.

Fins avui dia l'enginy dels personatges que han pres part en aquest "joc de disbarats", ha respost bé a l'intent dels preguntaires; però les respostes comencen a cansar; moltes d'elles són simples repeticions; altres, són senzillament banals. Tal volta li convindria girar full a la premsa de Madrid.

El canvi del caràcter internacional de l'Exposició de Montjuïc pel caràcter local barceloní, si bé li treu pompa, tal vegada li donarà formalitat. D'internacional, l'Exposició, n'ha estat poc; mancava la representació de moltes i principals nacions, i àdhuc les que ens honoraren amb la seva valuosa presència, fora de tres o quatre...

Però àdhuc així, mereixia l'Exposició Internacional, i mereixerà l'Exposició de Barcelona, la visita sol·licita i detinguda de totes les persones cultes o curioses del món.

Com és natural, fa dies que han començat a estudiar-se els problemes que promourà a Barcelona la terminació del magne, del verament incomparable Certamen. Són molts i molt importants.

Entre tots els treballs publicats proposant solucions és força remarcable el que ha sortit a llum en *La Veu de Catalunya* titulat *Els problemes de la post-Exposició*, signat per don Joan Salat Ferrer, que deura tenir-se en compte, si hi ha seny i ciutadania en els homes cridats a solucionar aquests problemes, vitals per a Barcelona.

Si nosaltres tinguéssim de dir-hi la nostra, ni que fos de passada, recomanariem solament que no es donés un cop de picot en tot el recinte de l'Exposició sense estudiar-ho bé i assegurar-se de la seva necessitat, perquè "costa molt d'edificar i poc de destruir", però, en aquest cas concret també costa de destruir, i, sobretot, les destruccions que es facin seran definitives, irremeiables.

Ja han començat els seus estudis les Seccions de l'Assemblea Nacional la qual prosseguirà aviat les

seves sessions. Sense el projecte de Constitució, la discussió del qual hauria donat un palpitant interès a la nova *legislatura*, les sessions properes no cridaran gaire l'atenció pública.

* * *

La Haia. Ginebra. Londres.

Poques vegades la política internacional havia estat tan animada, ni posava sobre la taula de la discussió qüestions d'ordre tan complexes i substancials com aquestes: liquidació efectiva de la Guerra Gran, el desarmament naval i l'eficàcia de la Societat de les Nacions, que d'això es tracta fonamentalment en els debats que tenen lloc a Ginebra sobre la qüestió duanera, respecte al conflicte palestí, relatiu a la incorporació del pacte de París al si de dita Societat, etc.

Fins l'hora present res no hi ha que faci témer un fracàs en cap dels tres llocs. Hi ha hagut moments que, a La Haia, semblava arribat el cas d'una ruptura inevitable, però el seny de tots i la bona voluntat dels governs ho han evitat, àdhuc a costa de durs sacrificis d'amor propi i de legítims sentiments patriòtics.

Del que passarà a Londres no es poden fer, de moment, calendaris discrets. Un exèrcit de polítics, un altre de pèrits, i un, molt nombrós, de periodistes de totes les parts del món, han començat a envair la gran metròpoli anglesa. Mac Donald prepara la recepció dels convidats i la magna sessió inaugural de la Conferència, la qual presidirà el Rei Jordi.

Que Déu els illumini a tots!

J.

EL NOU PRELAT

El Dr. Irurita ha estat nomenat Bisbe de Barcelona

El nostre estimat Prelat Dr. Miralles, com ja és sabut, ha estat nomenat Bisbe de Mallorca. El Doctor Miralles té tantes simpaties a Barcelona, que el seu trasllat a la diòcesi d'aquelles terres germanes va contristar a tots aquells que el veneren i l'estimen.

La divina Providència, però, ha volgut donar-nos un successor apostòlic i zelós, per tal que ompli el buit que deixa el Dr. Miralles.

El nou Bisbe és, com ja saben els nostres lectors, el Dr. Irurita, actual bisbe de Lleyda.

Tothom sap que en aquella diòcesi és estimadíssim. En moltíssimes ocasions ha posat de manifest el seu esperit apostòlic, edificant els seus diocesans.

La seva paraula és càlida i vibrant. Hem de donar gràcies a Déu per haver-nos donat un Pastor, que sabrà guiar les ovelles que li han estat confiades amb l'exemple de les seves virtuts i amb la llum de la seva preclara intel·ligència.

Acadèmia COTS

Casa Central: Avinguda Porta de l'Angel, 38 - Telèfons: 18953 i 75303 - Apartat 782 - Barcelona

CLASSES SELECTES

Distints salons-aules per a la separació d'ambdós sexes, amb tot el confort desitjable

ASSIGNATURES

Lletra Comercial, Ortografia, Correspondència (particular i comercial). Aritmètica i Càlcul Mercantil, Classificació i Arxiu, Pràctiques d'Escriptori, Teneduria de conformitat amb les lleis tributàries i Llibre de Vendes, Mecanografia en tots els seus aspectes, Taquigrafia, Dibuix, Francès, Anglès i Alemany

Classes generals, quota mòdica. Classes particulars per a persones respectables. Classes per a la dona a 5 ptes. mensuals, una hora diària. Classes generals alternes per a joves i senyoretes, convenientment separats, de Mecanografia, Taquigrafia i francès, a 5 pessetes mensuals

PERITATGE I PROFESSORAT MERCANTIL I BATXILLERAT

L'Acadèmia Cots COL·LOCA oportunament els seus alumnes dignes i capacitats

Classes a propòsit per a retrassats per efecte de malaltia i altres causes

Exposició Internacional: Visiteu l'stand de l'Acadèmia Cots en el Palau d'Arts Gràfiques

FARMACIA Dr. MASÓ ARUMI
DEL

DOCTOR NADAL

TAN SOLS MEDICAMENTS PURÍSSIMS
ESPECÍFICS DE TOTES PROCEDÈNCIES

Rambla Canaletes, 1 :: Telèfon 12951
BARCELONA

Agència d'Assumptes administratius de JOSEP CARDÚS i Cia., Stat. Ltda.

Despatx: Balmes, 16, pral., Barcelona.—Hores de 9 a 11 i de 5 a 7— Telèfon 17016

Altes, baixes, traspases o canvis de nom en contribucions i impostos. — Territorial. Industrial. Devolucions de quantitats indegudament satisfetes. Incidències en la Comprovació del Registre Fiscal. Baixes recàrrec extraordinari 4 % sobre finques dels Eixamples.

URALI

EL MILLOR MATERIAL PER COBERTES

JA SOU SUBSCRIPTORS

DE

CATALUNYA SOCIAL?

Codina Farriol Radio - R E M

APARELLS - ACCESSORIS

La millor qualitat. — El millor preu
Laboratori. — Taller de muntatge

126, BALMES, 126 - Telèfon 74755

VDA. DE JULI BRUNET

*Papers pintats i motllures
daurades de les principals
cases nacionals i estrangeres*

Passeig de Gràcia, número 98

Telèfon 76607

BARCELONA

ANTONI ALBO

Via Laietana, 67 - Telèfon 16201

BARCELONA

Material elèctric de totes classes
Instal·lacions i Reparacions
Taller - Ràdio

Aquesta casa té l'exclusiva de venda
d'uns petits aparells aplicables al cor-
rent altern de 125 volts, per a substituir
les xinxetes i llums d'oli, en les habita-
cions, capelles i altres llocs on es ne-
cessiti llum constant, amb consum es-
cassament de 2 cèntims en 24 hores

Demaneu demostracions!

Via Laietana, 67

Bloc d'anunciants

Els bons amics nostres que amb l'anunci contribueixen a la difusió de la nostra revista, han de merèixer les simpaties dels nostres subscriptors i lectors en general que coincideixen amb el nostre ideari. Ens plau publicar a continuació el nom dels nostres anunciants, per tal que els nostres amics els recordin quan hagin d'adquirir algun dels articles que ofereixen al públic.

Heus els ací:

ACADEMIA COTS:
Av. Portal de l'Angel, 38.

ACCESSORIS D'AUTOMOBILS:
Service Station. Aragó, 272.

AGENCIA D'ASSUMPTES AD-
MINISTRATIUS:
Josep Cardús. Balmes, 16, pral.

AUTOMOBILS:
Còrsega, 293.

BICICLETES:
R. Serra. Rbla. Catalunya, 106.

BRONZES D'ART:
Biosca i Botey. R. Catalunya, 129.

CAMISERIA:
Salvador Rubert. Aribau, 30 i
Avinguda Portal de l'Angel, 13.

CIMENT ARTIFICIAL:
Josep Fradera. Ronda Universi-
dad, 31.

COMPANYIA DE SEGURS FER-
ROVIARIS, MARITIMS I IN-
CENDIS:
"La Constancia", Ronda Univer-
sitat, 4.

CORRETGES:
Manuel Blasi. Passeig de Sant
Joa, 13.

DROGUERIA I PERFUMERIA:
Pallejà i Bonmatí, S. L. Claris, 57.

ELECTRICITAT:
Antoni Alió. Laietana, 67.

GANIVETERIA:
Josep Roca. Plaça del Pi, 3, en-
front de l'església.

GRAMOFONS:
Cèsar Vicente. P. de Gràcia, 4.
Guillem Puig. Pelai, 14.

MATERIAL FOTOGRAFIC:
Vda. Enric Riba. Rda. Universi-
tat, 37.

MATERIAL PER A COBERTES:
Uralita, S. A.

MOBLES:
Còrsega, 394.

MODES:
M. Estera de Galera. Rbla. de
Catalunya, 7.

MODISTA:
R. Puigdomènech. Diagonal, 452.

NEUMATICS:
"Bergougnan". Rambla de Cata-
lunya, 76.

NEUMATICS (venda i reparació)
Casa Vallespi. R. Catalunya, 118.

NOVETATS PER A SENYORA:
"El Centro". Rda. de Sant Pere, 3.

OBJECTES D'ESCRITORI:
Bazar Balmes. M. Bofarull. Bal-
mes, 52.

OLIS PER A AUTO:
"Autol". Laietana, 7.

PASTES PER A SOPA:
Antiga "Casa Figueras". Rambla
de Sant Josep, 11.

PINTORS DECORADORS:
Vilaró i Valls. Corts, 604.

RADIO:
Codina i Farriol. Balmes, 126.

REPARACIO D'AUTOMOBILS:
Tallers Balmes. Balmes, 76. Juli
Klugg.

SABATERIA:
Calçats Minerva, S. A. Laietana,
núm. 30.
Casa Creus. Aribau, 24.

SASTRERIES:
Rambla Catalunya, 12, 1.ª
(Especialitat en vestits per a nens.)
Ramon Beleta. Av. del Portal de
l'Angel, 35.

SEGURS D'AUTOMOBILS:
"Omnia". Rda. Universitat, 15, 2.ª

XARXES I FILS PER A LA
PESCA:
Fills de Gabriel Julià, Bruch, 7.

SERVICE STATION

PRIMERA ESTACIÓ AMERICANA A ESPANYA

JOSEP MANZANARES

La casa més important en gasolina, petroli, neumàtics, cambres, olis, grasses, accessoris, eines, ferreteria i tot quant pertany a l'automòbil.

VENDA A L'ENGRÓS I DETALL

GARATGE I TALLERS:

Carrers Sepúlveda, 148-150
Villarreal, 38
I Floridablanca, 121
Telèfon 31510

CASA CENTRAL:

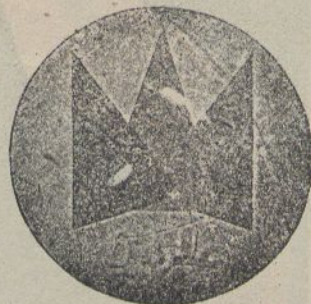
Carrer Aragó, 272
Passeig de Gràcia, 45
Telèfon 11550

MAGATZEMS:

Consell de Cent, 421

SUCURSAL:

Esplugues de Llobregat:
Carrer Laureano Miró, 59
Encreuament de les carreteres de Madrid i Cornellà

BARCELONA

PUBLICITAS

De venda en totes les bones
Farmàcies, a Ptes. 5'00 el flasc

Xarop PUIG

Quan la pluja flagella les finestres i la caiguda de les fulles ens confirma que l'hivern es troba ja entremig nostre, no podem permetre-li qu'ens enterri dins una poltrona com vells xacrosos. Existeix el XAROP PUIG, excel·lent preventiu per a BRONQUITIS, REFREDATS, TOS i totes les afeccions de les vies respiratòries, que són les més castigades durant l'estació d'hivern.

NO VACILI I COMPRI XAROP PUIG

Convè també tenir en compte que la

POMADA PUIG

completa l'acció del XAROP, perquè la seva fórmula conté els productes volàtils de més eficàcia per tractament extern.

Es ven per tot arreu

SASTRERIA TORRENTS

Ex-professor de l'Acadèmia de Mestres Sastres de Barcelona

Aquesta sastreria és coneguda i apreciada per tothom a qui li agrada el bon vestir perquè en la seva confecció i en les seves robes es troba un gust inconfusible. Grans existències en gèneres de totes classes.

El 5 % de descompte especial als subscriptors de CATALUNYA SOCIAL.

Rambla de Catalunya, 12, 1.er / Telèfon 16040 - BARCELONA

LA MILLOR SASTRERIA PER A NOIS

CASA

RIETA

AV. PORTAL DE L'ANGEL, 35 - BARCELONA

SWETERS, MITGES D'ESPORT, TRINXERES, etc., etc.

SASTRERIA, CAMISERIA I GÈNERES DE PUNT (Junt a la Plaça Catalunya)